

Maaseudun yritystukien linjaukset vuonna 2024 (Pohjois-Savon ELY ja Leader-ryhmät)

Päivitetty 13.6.2024, nro 1

Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja Pohjois-Savon Leader-ryhmien yhteistyöasiakirjaa täydentävät linjaukset maaseuturahaston yritystuista rahoituskaudella 2023–2027. Linjaukset täydentävät rahoitusta ohjaavia säädöksiä, suunnitelmia, Leader-ryhmien paikallisia kehittämisstrategioita sekä Ruokaviraston ohjeistuksia.

Rahoitusta ohjaavat lait, säädökset ja suunnitelmat

- [Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027](#) (finlex.fi)
- [Valtioneuvoston asetus maaseudun yritystuista rahoituskaudella 2023–2027](#) (finlex.fi)
 - [Asetuksen muistio](#) (mmm.fi)
- [Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2023–2027, CAP-suunnitelma](#) (mmm.fi)
- [Pohjois-Savon alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2023–2027, Mahdollisuudet kasvavat maaseudulla](#) (ely-keskus.fi)
- Kohdistettava aina ajantasaiseen lainsäädäntöön tai CAP-suunnitelmaan

Yleistä maaseudun yritysrahoituksesta

Maaseuturahoituksen tulee pääsääntöisesti kohdistua maaseutualueelle kaupunki-maaseutu-luokituksen (2018) mukaisesti. Sisempi ja ulompi kaupunkialue ovat rajattu tuen ulkopuolelle. Voit tarkistaa yrityksen kaupunki-maaseutuluokituksen [ArcGis-sivuilta](#) (arcgis.com) tai [Maanmittauslaitoksen kartasta](#) (hkp.maanmittauslaitos.fi). Pohjois-Savon tukikelpoiset alueet voit tarkastaa [ELY-keskuksen kartasta](#) (ely-keskus.fi)

Kiinteä toimipaikka

- o yritystä voidaan rahoittaa vain, jos yrityksellä on kiinteä ja työllistävä toimipiste tukikelpoisella alueella.
- o tukikelpoisella alueella vuokratiloihin sijoitettavaa yritystä/toimipaikkaa voidaan rahoittaa, jos se työllistää toimipisteessä joko yrittäjän tai palkkasuhteessa olevan työntekijän. (pl. investoinnin toteutettavuustutkimus)

Jos rahoitus myönnetään Pohjois-Savossa sijaitsevaan toimipaikkaan, tulee tukea saavan toiminnan ja siitä tulevan hyödyn kohdistua pääsääntöisesti Pohjois-Savon alueelle. Leader-ryhmältä haettaessa toiminnan ja hyödyn on kohdistuttava pääasiassa Leader-ryhmän toiminta-alueelle. Leader-ryhmät rahoittavat mikroyrityksiä (liikevaihto ja tase ovat alle 2 miljoonaa euroa), jotka työllistävät enintään 5 henkilöä sekä henkilöhakijoita rajatuissa tukimuodoissa.

Yritysrahoitus suunnataan 18 vuotta täyttäneille. Poikkeuksena Leader-ryhmien tukema yritystoiminnan kokeilu, jossa erityisen harkinnan perusteella hakija voi olla alle 18-vuotias.

Maataloustuotteiden ensiasteen jalostuksen, [Annex I -lista](#) (mmm.fi) tukeminen on mahdollista Leader-ryhmissä käynnistystukena tai investointeina. ELY-keskus voi rahoittaa maataloustuotteiden ensiasteen jalostusinvestointien lisäksi myös kehittämishankkeita kyseisille yrityksille.

Tietyt toimialat ovat rajattu kokonaan CAP-suunnitelman ja kansallisen lainsäädännön ulkopuolelle, jolloin rahoitusta ei voida myöntää: liikennealan investoinnit, turvetuotanto energiakäyttöön, kiinteistöjen vuokraustoiminta, maarakentamisen koneurakointi, kaupallinen kalastus, kalanviljely, kalanjalostus.

Lisäksi asetuksen perusteella poisrajattuja investointeja ovat eläimet, maatalouden alkutuotantoon liittyvä rakentaminen sekä koneet ja laitteet, ajettavat metsäkoneet, korvausinvestoinnit, toisen yrityksen osakkeiden osto, liiketoimintakaupat, yli 2 megawatin uusiutuvan energian tuotannolliset investoinnit, aurinko- ja tuulivoimalat.

Lisäksi Pohjois-Savon ELY-keskus on tehnyt seuraavia linjauksia yritysten investointitukiin

- Alle 30 000 euron investointihankkeet suositellaan haettavaksi Leader-ryhmän kautta.
- Julkisen tahon tuottamisvelvoitteisia sotepalveluja, missä ostajana on hyvinvointialueet tai kunnat, ei lähtökohtaisesti rahoiteta.
- Matkailussa edellytetään riittävää laajuutta (kuten liiketoiminnallisuus ja työllistävyys).
- Vähittäis-/tukkukaupan investointeja voidaan rahoittaa vain erityisistä syistä.
- Lähtökohtaisesti ohjelmapalveluihin liittyviä hankintoja kuten moottorikelkkoja, mönkijöitä ja vesijettejä ei rahoiteta.
- Kiinteistöjen ja rakennusten hankintaan suhtaudutaan pidättyvästi (mahdollista lähinnä harvaan asutulla ja ydinmaaseudulla).
- Kilpailutilanne sulkee usein pois
 - koneurakoinnin, mahdollinen tuki myönnetään de minimis -tukena (maks. 300 000 euroa/ 3 vuotta)
 - rakennusurakoinnin
 - paikalliset palvelualan yritykset.

Pysyvyysaika on pääsääntöisesti 3 vuotta, erityisin kirjauksin pysyvyysaika voi olla pidempi 3–10 vuoden väliltä.

Käynnistys- ja kehittämistuet, yleisiä linjauksia hankkeiden sisällöistä

Hankkeissa tulee olla aina ulkopuolisen asiantuntijuuden hankkimista. Ulkopuolista asiantuntijuutta voidaan hankkia vain ostopalveluna, ei maksettavina palkkoina/palkkioina.

Toimivan yrityksen tavanomaiset markkinointikulut eivät ole tuettavia. Tuettavia toimenpiteitä ovat markkinoinnin suunnittelu- ja kehittämistoimet, jotka sisältävät uutta tekemistä, pilottiluonteisuutta, uusien kohderyhmien tavoittelemista tai muuta tavanomaisista markkinointitoimenpiteistä poikkeavaa. Aloittavissa yrityksissä markkinoinnin käynnistämiseen liittyviä toimia on mahdollista tukea.

ELY-keskuksesta haettavissa käynnistys- ja kehittämistuissa tulee hakemuksen liitteenä olla hankkeen kustannusarvio ja toteutussuunnitelma.

- Leader-ryhmien käynnistys- ja kehittämistuissa (vakioidut kertakorvaushankkeet) Hyrrän hankesuunnitelmassa on kuvattavat yrityksen toiminnan luonne, taloustilanne, hankkeen toteuttamissuunnitelma, todentaminen ja suuntaa antava kustannusarvio.

Tarkempia hankkeen sisällöllisiä ohjeita

- o [Hankkeen pienhankinnoissa noudatetaan lähtökohtaisesti verottajan ohjeistusta](#) (vero.fi)
Hanke ei voi koostua pelkästään pienhankinnoista. Pienhankinnat eivät ole mahdollisia yritystoiminnan kokeilussa.
- o Hanke voi sisältää pienten koe-erien, demojen ja proton valmistukseen tarvittavia aineita ja tarvikkeita. Myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineita ei rahoiteta.
- o Hanke voi sisältää vuokrakustannuksia (tilat, koneet, laitteet) enintään 30 % hankkeen kokonaisuudesta.
- o Hankkeen koulutushankinnat eivät voi kohdistua niin sanotusti alan perusosaamisen hankintaan yritystoimintaa aloittaessa. Tämä voi olla kuitenkin mahdollista esimerkiksi yritystoimintaa laajennettaessa uuteen toimintalinjaan (uusi erityisosaamisen tarve). Koulutushankintoina ei hyväksytä myöskään yritystoiminnan perusosaamisen koulutusta, joka katsotaan yrittäjän perusvalmiudeksi. Verkkokoulutukset ovat hyväksyttäviä. Ulkomailta tapahtuva koulutus voidaan hyväksyä perustellusta syystä. Perustellusta syystä voidaan hyväksyä myös markkinointi- tai somekoulutusta. Yrityksellä voi olla esimerkiksi kansainvälistymiseen- tai somemarkkinointiin kohdistuvia osaamisen lisäämistarpeita. Koulutuksessa ei ole rajausta toimialoissa (ellei CAP-säädökset kiellä), esimerkiksi metsätalouspalveluyrityksiä voidaan tukea, mutta alan perusosaamisen lisääminen ei voi sisältyä hankkeeseen (esimerkiksi taimikonhoito/raivauskoulutus on perusosaamista, jota ei tueta).
- o Hankkeeseen sisältyvä matka (matkan kohde) tulee olla hankkeen kannalta tarkoituksenmukainen ja etukäteen rahoittajalle määritelty/ja rahoittajan hyväksymä.

Leader-ryhmien rahoittamat käynnistys- ja kehittämistuet, tukimuotokohtaisia linjauksia

Uuden yritystoiminnan kokeilu (2500 €)

- Voidaan myöntää vain henkilölle, jolla ei ole aiempaa yrittäjyyskokemusta. Jos y-tunnus on jo olemassa tukea ei voi myöntää.
- Kokeiluun tulee sisältyä vähintään kolmasosa asiantuntijapalveluita. Kokeilutuki ei estä hakemasta tukea varsinaiseen yritystoiminnan käynnistämiseen kokeilun jälkeen.

Tuki osa-aikaisen yritystoiminnan käynnistämiseen (5000 €)

- Osa-aikaisella yrittäjyydellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yrittäjä käyttää osan (vähintään 20 %) normaalista viikkotyöajasta yritystoiminnan harjoittamiseen. Mikäli hakija työllistyy kokoaikaisessa palkkasuhteessa yritystoiminnan ohella, kyseessä ei ole osa-aikainen yritystoiminta. Myös kausiluontoinen yrittäjyys voidaan katsoa osa-aikaiseksi.
- Tuki on tarkoitettu yrittäjänä toimimiseen liittyvien ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden hankkimiseen sellaisille yrittäjille, joilla ei ole aiempaa yritysosaamista. Mikäli yritystoimintaa käynnistävällä on ollut aiemmin yritystoimintaa, arvioidaan tapauskohtaisesti, onko yrittäjällä käynnistämiseen aiemmasta yritystoiminnasta saatu riittävä yleinen yritysosaaminen.
- Osa-aikaisella tulee olla y-tunnus. Aloittavaksi yrittäjäksi katsotaan sellaiset yritykset, joissa liiketoimintaa harjoitettu enintään 12 kk ajan ennen tuen hakemista.
- Osa-aikaisen yritystoiminnan käynnistystuessa ei vaadita yel/myel vakuutusta. Huom. vaatimus on kuitenkin lakisääteinen, kun työtulo (työpanoksen arvo) vähintään 9010,28 € (YEL) tai 4506 € (MYEL) vuodessa (arvot vuodelle 2024).
- Osa-aikaisen yrittäjän tavoittelema liikevaihto tulee olla vähintään 10 000 € ja sitä arvioidaan liiketoimintasuunnitelman pohjalta. Huom. täydentää asetuksen (646/2023) tuntimäärävaatimusta.
- Hakemuksen liitteenä tulee esittää liiketoimintasuunnitelma ja kannattavuuslaskelmat, jos vastaavat asiat eivät tule esille Hyrrä-hakemuksessa.
- Käynnistystuen tulee aina sisältää asiantuntijapalveluita tai muuta osaamisen lisäämistä, kuten koulutusta tai valmennusta (ei peruskoulutusta.)

Tuki kokoaikaisen yritystoiminnan käynnistämiseen (7500 €)

- Kokoaikaisen yritystoiminnan käynnistämisen -tuki on tarkoitettu sellaisille yrittäjille, joilla ei ole aiempaa vahvaa yritysosaamista tai valmiita tuotteita ja markkinoita, jonka vuoksi heillä on erityinen tarve asiantuntijuuden käyttöön yritystoimintaa käynnistäessä. Mikäli yritystoimintaa käynnistävällä on joskus ollut yritystoimintaa, tulee arvioitavaksi, tarvitseeko hakija yritystoiminnan käynnistämiseen asiantuntijuutta vai onko hänellä käynnistämiseen aiemmasta yritystoiminnasta saatu riittävä yleinen yritysosaaminen.
- Kokoaikaisen yritystoiminnan käynnistystuessa on yel/myel vaatimus. Vakuutus on oltava viimeistään ennen rahoituspäätöstä/tuen maksamista. Huom. vaatimus on lakisääteinen, kun työtulo (työpanoksen arvo) vähintään 9010,28 € (YEL) tai 4506 € (MYEL) vuodessa (arvot vuodelle 2024).
- Tuki on mahdollinen yhtä aikaa starttirahan kanssa.
- Hakemuksen liitteenä tulee esittää liiketoimintasuunnitelma ja kannattavuuslaskelmat, jos vastaavat asiat eivät tule esille Hyrrä-hakemuksessa
- Käynnistystuen tulee aina sisältää asiantuntijapalveluita tai muuta osaamisen lisäämistä, kuten koulutusta tai valmennusta (ei peruskoulutusta.)

Tuki yritystoiminnan käynnistämiseen omistajanvaihdon avulla (2500 €/5000 €)

- Tuki voidaan myöntää ostoa suunnittelevalle yritykselle tai henkilölle.
- Ostettavan yrityksen tulee sijaita ydin- tai harvaan asutulla maaseudulla ja se tulee nimetä hakemuksella. Tuki ei voi kohdentua maatalousyritykseen, jos tarkoituksena on jatkaa maataloutta.
- Omistajanvaihdos ei saa olla tapahtunut ennen tuen hakemista. Kyseessä voi olla myös sukupolven vaihdos.
- Tukea voidaan myöntää yrityksen vähemmistöosakkaalle, jonka omistusosuus yrityksestä on tukea hakiessa enintään 25 %.
- Hanke voi sisältää ainoastaan asiantuntijapalveluiden hankkimista ostopalveluna (esimerkiksi selvitetään yrityksen toimintamuodon muutosta, kiinteistön tai tilan arvoa, verotusasioita tai rahoitusta, laaditaan kuntoarvioita tai kauppakirjaa, sopimusta tms.)

Maatalouden kokeilutuki (2500 €/5000 €/7500 €)

- Tuensaajana voi olla mikä tahansa yritysmuoto, maatila ja henkilöasiakas, ei edellytetä maatilän omistamista.
 - tuen saajan sijainnin tukikelpoisuuden määrittää voimassa oleva virallinen osoite, missä yritystoimintaa kokeillaan.
- Pienimuotoiseen alkutuotannon kokeiluun, ei kuitenkaan tavanomaiseen tai vakiintuneeseen maatalouteen, jalostukseen tai maatalouden ulkopuoliseen liiketoimintaan.
 - Kokeiluun tulee sisältyä asiantuntijapalveluita.
 - Ei sovellut puuvartisten, tai monivuotisten kasvien viljelykokeisiin, joissa tulokset eivät ole nähtävissä kolmen vuoden aikana.
 - Ei sovellu toimenpiteisiin, jotka tähtäävät kaupallisessa mittakaavassa tapahtuvaan tuotantoon.
- Kokeilun tulee olla uutta kokeilua alueelle. Aluekäsite yhtä kuntaa laajemmin, naapurikunnat huomioon ottaen.
 - tilakohtainen suoramarkkinointi vain erityisesti perusteltuna.
- Suosituksena kunnan maaseutuviranomaisen lausunto siitä, että kokeilu on alueelle uutta.
- Kokeiluhanke voi sisältää aineita/tarvikkeita, pienhankintoja ja muita tarpeellisia kuluja, joiden taloudellinen käyttöaika rajautuu kokeilun toteuttamisen kesto-aikaan.

Kehittämistoimenpiteen valmistelutuki (2000 €)

- Jos alueella on tarjolla maksutonta yritysneuvontaa hakemusten valmisteluun, ei tukea myönnetä.
- Erikoistoimialalle, johon tarvitaan ulkopuolista osaamista, voidaan tukea myöntää investointi- tai kehittämissuunnitelman valmisteluun tai rahoituksen hakemisen edellytyksiin liittyviin asiantuntijapalveluihin. Tukea voi soveltua myös esimerkiksi koneen tai laitteen hankinnan suunnitteluun tai maaseuturahaston ulkopuolisen rahoituksen edellytysten selvittämiseen.
- Kehittämistoiminnan valmistelutuki voi sisältää investointien havainne-tason rakennusteknisiä suunnitelmia/kustannusarviota (yleisten kustannusperusteiden kautta). Tuella ei rahoiteta yksikkökustannuslaskelmia, rakennuspiirustuksia (ns. lupakuvia, jotka kuuluvat investointituella rahoitettavaksi)

Vakiintuneen yritystoiminnan tuki (3000 €)

- Tukea ei voida myöntää maatalouden alkutuotantoon tai maataloustuotteiden jalostusta tai kaupanpitoa harjoittavalle yritykselle.
- Yritystoimintaa voidaan pitää vakiintuneena, kun sitä on harjoitettu vähintään yhden täyden tilikauden (vuoden) ajan. (kannattavaan yritystoimintaan).
- Suuremman kehittämishankkeen jakaminen useammaksi osahankkeeksi ei ole tarkoituksenmukaista.
 - Vna 24§ 3 mom. "Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että edeltävä tässä pykälässä tarkoitettu tuki on käytetty ennen uuden tuen myöntämistä."
Ennen uuden tuen myöntämistä pitäisi myös edellisen tuen vaikutukset näkyä.
 - ELY-keskus voi rahoittaa kehittämistä 5000–10 000 euron hankkeissa.
- Tuki kohdistetaan ensisijaisesti yhden tai usean yritystoiminnan osa-alueen kehittämiseen, ei henkilön kehittämiseen (koulutukseen).
- Tuki ei ole tarkoitettu tavanomaiseen toimintaan, vaan liiketoiminnan uudistamiseen tai laajentamiseen.
- Painopisteenä tulisi kaikissa tapauksissa olla kehittämis- ja asiantuntijapalvelu, joka valmentavalla otteella auttaa yrittäjää ja hänen yritystoimintaansa kehittymään.

Investointituki

Vuokrakiinteistöön (rakennus/maa-alue) investoitaessa on tuen hakijalla oltava tarpeeksi pitkä vuokrasopimus. Vuokrasopimuksen tulee ulottua vähintään hankkeelle rahoituspäätöksessä asetetavan investoinnin pysyvyysajan loppuun. Kiinteistön vuokraoikeuden kirjaus tulee hakea maakaaren mukaisesti maanmittauslaitokselta aina kun kiinteistö on ulkopuolisen omistuksessa, myös yrittäjän/puolison omistaman kiinteistön osalta silloin kun se on mahdollista.

Rakentamisinvestoinnit

- Tuen hakijan lähipiiriin (kuten yrittäjän puoliso), kohdistuvia rakentamisen palkkauskustannuksia, voidaan hyväksyä hankkeen kustannuksiin vain, mikäli hakija hakemuksessa osoittaa, että rakentaminen ei muutoin ole mahdollista (työvoimaa alueella ei ole saatavissa, kohtuullisessa ajassa/kohtuullisin kustannuksin). Tässäkin tapauksessa

- o palkattavalla henkilöllä tulee olla riittävä osaaminen rakentamiseen ja palkkataso perustua yleisen rakennusalan palkkatason mukaan (tes) VnA (646/2023) 49§.
- o Hakijayrityksen palkattujen työntekijöiden hyödyntäminen rakentamishankkeessa on mahdollista, mikäli heillä on riittävä osaaminen tehtävään työhön.
- o Rakentamiseen liittyvät palkat tulee voida kirjata taseessa rakentamiseen. Hankkeessa tehtävästä työstä on pidettävä tuntikirjanpitoa.
- o Yrittäjä voi osallistua hankkeen toteuttamiseen, mutta yrittäjälle maksettavia palkkoja ei voi sisällyttää hankkeeseen.

Sote-alan yritysten rahoittaminen

- o ELY-keskus ei rahoita sote-alan yritysten investointeja.

Matkailualan yritysten rahoittaminen

- o Maaseutualueella sijaitseville uusille ja toimiville matkailuyrityksille, voidaan myöntää tukea asiakasmajoitustiloihin ja muihin matkailupalveluiden toteuttamista tukeviin investointeihin (esimerkiksi tason nosto, toiminnallisuuden parantaminen)
- o Majoitusinvestointien osalta tuetaan ainoastaan päätoimista yrittäjyyttä.
- o Myönnettäessä avustusta majoitusinvestointeihin edellytetään, että yrityksellä on myös muuta majoitustoimintaa tukevaa palvelutarjontaa.
- o Ohjattuihin matkailupalveluihin liittyviä koneita, laitteita ja irtaimistoa voidaan tukea huomioiden investoinnin työllistävyysnäkökulma.
 - o safarikelkkoja ja muita polttomoottorikäyttöisiä kulkuvälineitä ei lähtökohtaisesti tueta.

Polttopuu-/ hakeyrityksen rahoittaminen (tuotetaan uusiutuvan energian raaka-ainetta)

- o alueelliseen kilpailutilanteeseen kiinnitetään erityistä huomiota.
- o osa-aikaisen yrittäjän tukemisessa Leader-ryhmät käyttävät erityistä harkintaa.

Metsätalouden koneinvestoinnit

- Energiakoura esimerkiksi kaivin- tai metsäkoneeseen on mahdollista tukea kilpailutilanne huomioiden.
- Kone, millä on mahdollista toteuttaa normaalia metsäurakointia, ei ole tuettava (säädökset kieltävät).

Kuljetusalan / Liikennealan rahoittaminen

Asetusmuistion (646/2023) mukaisesti sovelletaan rahoitusta myönnettäessä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 5 kohdassa olevaa kuljetusalan käsitettä: ”kuljetusalalla tarkoitetaan matkustajien kuljettamista ilma-aluksella, meriteitse, maanteitse, rautateitse ja sisävesiteitse tai rahdinkuljetuspalvelujen tarjoamista toisen lukuun”. Muistiossa on todettu, että määritelmä ei ole tyhjentävä, joten määritelmää tarkennetaan seuraavasti:

- Henkilökuljetuksen tukeminen ei ole sallittua, henkilökuljetuksella tarkoitetaan sitä, kun henkilö siirretään maksua vastaan paikasta a paikkaan b.
- Matkailupalveluun liittyvä erityinen elämyspalvelu ei lukeudu kuljetusalaan ja tuettavuus on mahdollinen.
- Palvelujen tarjoaminen maaseudulle palveluajoneuvossa mahdollista, Leader-ryhmien harkinnan mukaisesti.

Kauppojen rahoittaminen

- Vähittäiskauppa (myös verkkokauppa, tukkuliikkeet, konevuokraus): pääsääntöisesti toimialaa ei rahoiteta lainkaan kilpailutilanteen vuoksi.
- Leader-ryhmät voivat harkintansa mukaan rahoittaa harvaan asutulla ja ydinmaaseudulla olevan kyläkaupan investointeja, kun kyseessä on ainoa palvelupiste. Edellyttäen toiminnan laajentamista, kasvua ja kehitystä.
- Huom. kyläkaupoille on mahdollista myöntää myös 30 % energiatukea, jossa ei ole kasvu ja kehitysvaadetta.

Hevosyrittäjäyys

- hevostaloudessa painotetaan toimivia yrityksiä, joilla on edellytykset kannattavaan toimintaan.

Energiatuki 30 %

- Tuki kohdistuu vain harvaan asutun ja ydinmaaseudun mikroyrityksille.
- Vain päätoimiseen yritystoimintaan.
- Tuki on tarkoitettu ensisijaisesti energiamuodon vaihtamiseen uusiutuvaan energiaan, uusiutuvan energian käytön lisäämiseen, ja energia ja materiaalitehokkuuden parantamiseen.
- Hankkeessa ei tueta korjausrakentamista, mutta esimerkiksi ikkunoiden ja ovien vaihto mahdollista, mikäli sillä saavutetaan energiatehokkuuden lisäämistä/energiansäästöä.
- Myös valaistuksen uusiminen mahdollista, edellyttäen että sillä on merkittävä vaikutus energiansäästöönä.
- Energiakatselmus ei ole välttämätön, mutta laskennalliset perusteet tuen myöntämiselle on esitettävä hakemuksessa (seurantatiedot).
- Leader-ryhmät voisivat rahoittaa energiainvestointeja sellaisille harvaan asutun tai ydinmaaseudun yli 5 htv yrityksille, joilla on tarve energiainvestoinneille, mutta ei muuta tarvetta muuhun kasvuun tukevaan investointiin.

Hankkeiden maksatus, tuotosperusteiset (kertakorvaus)

Tuotosperusteiset hankkeet maksetaan yhdessä erässä, kun tukipäätöksessä edellytetyt käynnistys- tai kehittämistoimet on tehty.

- vakioituna kertakorvauksena myönnettävän tuen hankesuunnitelmaan hakijan on sisällytettävä suunnitellun *toimenpiteen tuotokset* ja niiden toteutumisen arviointiperusteet. (VNA 4§ Hankesuunnitelma 4 mom)
- Rahoituspäätöksessään ELY-keskus asettaa ehdot, miten tehdyt toimet tulee maksatuksessa todentaa. esimerkiksi raportointi, valokuvat jne.